

Finansdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Sydskraft AB
Box 94
201 20 Malmö
www.uniper.energy

Johan Svenningsson

VD Sydkraft AB

Besöksadress:
Pulpetgatan 20
215 37 Malmö

Organisationsnummer:
559012-0316

Remiss av SOU 2025:47, Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning?

1 september 2025

Detta yttrande lämnas av Sydkraft AB (Uniper). Uniper är en internationell energikoncern med verksamhet i mer än 40 länder. I Sverige är Uniper en stor elproducent och vi har produktionsanläggningar runt om i landet med fossilfri vattenkraft och kärnkraft samt Nordens största topp- och reservkraft. Samtidigt driver vi flera industriprojekt i Sverige för att möjliggöra omställningen av processindustrin, sjöfarten och transporter.

Uniper välkomnar möjligheten att lämna synpunkter på Elmarknadsutredningens slutbetänkande "Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47). Utöver de synpunkter som framgår av detta remissyttrande ansluter sig Uniper också till de synpunkter som framförs utförligt i Energiföretagen Sveriges remissyttrande som Uniper har varit delaktig i framtagandet av.

Ärendet

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras. Utredningen har antagit namnet Elmarknadsutredningen. Utredningens uppdrag har varit att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och att ge fossilfria kraftslag marknadsmässig ersättning för de nyttor som de bidrar med till Sveriges energiförsörjning. Utredningen överlämnade sitt slutbetänkande den 27 februari 2025 till regeringen.

Kommentarer och synpunkter gällande Elmarknadsutredningens slutbetänkande

Inledningsvis vill Uniper påpeka att den tidsram som Elmarknadsutredningen haft att utgå ifrån inte motsvarat utredningsdirektivets omfattning. Detta till trots har Elmarknadsutredningen enligt Uniper gjort en gedigen analys och har lämnat flera intressanta förslag. Uniper menar att det finns ett behov av fortsatt arbete och

ytterligare analyser som tar hänsyn till helhetsperspektivet av elektrifieringen av samhället och den snabba utvecklingen på många områden.

Det nu aktuella geopolitiska läget innebär att säkerhets- och försvarsfrågorna tagit alltmer plats i debatten och politiken. Detta innebär dock inte att behovet av samhällets klimatomställning har minskat. Energi är en central pusselbit för båda frågorna. En väl fungerande elförsörjning är fundamental för att möjliggöra den alltjämt nödvändiga klimatomställningen och industrins konkurrenskraft, men också för att säkerställa Sveriges motståndskraft och möjlighet att garantera kritiska samhällsförmågor i fredstid såväl som vid kris och krig.

Sverige har som mål att vara klimatneutralt år 2045. För att nå dit måste i princip alla fossila bränslen ersättas med fossilfria alternativ. Tack vare Sveriges fossilfria elproduktion kommer vi långt genom elektrifiering. Direkt elektrifiering är dock inte alltid möjlig; för flyget och sjöfarten krävs indirekt elektrifiering med elektrobränslen, producerade med förnybar el, vätgas och infångad biogen koldioxid. En ny förnybar bränsleproduktion i Sverige skulle inte bara minska utsläppen, utan även skapa nya jobb, öka försörjningstryggheten och stärka beredskapen. För att det ska bli verklighet behövs både ny infrastruktur och nya affärsmodeller för koldioxid.

För att göra det möjligt att nå klimatmålen och tillgodose det svenska näringslivets behov av el på konkurrenskraftiga villkor krävs en mycket omfattande elektrifiering. Det innebär att elsystemet behöver byggas ut, förstärkas och optimeras. Utan ett elsystem som skalar upp i takt med ökande efterfrågan riskerar investeringar och arbetstillfällen att utebli och hamna på andra marknader. Tidigare prognoser har pekat på en fördubbling av elkonsumtionen till år 2045. Växande osäkerheter har vidgat utfallsrummet betydligt.

Uniper välkomnar att Riksdagen har fastställt det av regeringen föreslagna planeringsmålet för att säkerställa att det svenska elsystemet kan leverera den ökade mängd el som krävs för elektrifiering och möjliggöra den gröna omställningen som därigenom skapar god förutsättning för svensk industris fortsatt starka konkurrenskraft. Enligt planeringsmålet bör Sverige planera för att möta ett elbehov på minst 300 TWh år 2045. Riksdagen har samtidigt fastställt ett mål för försörjningstrygghet, vilket innebär att elsystemet måste leverera el där och när det behövs i tillräckliga mängder för att vara socioekonomiskt effektivt.

Det sägs ofta att efterfrågan kommer följa per automatik om elproduktionen byggs ut. Det är enligt Unipers mening en alltför stor förenkling som inte beaktar komplexiteten i marknaden eller hur förutsättningarna för investeringsbeslut ser ut. Utbudet kommer inte att realiseras om efterfrågan är för osäker och vice versa. Sverige behöver utgå från en större kartläggning, analys och planering. Det behövs en övergripande plan för att alla inblandade aktörer ska kunna gå i takt åt samma håll; detta gäller elproducenter, industriella elkonsumenter samt samhället i övrigt som möjliggör nödvändig infrastruktur i form av bostäder, vägar och kompetensförsörjning.

Lika fundamentalt som det är för vårt samhälles funktion att balansera elproduktion och elanvändning så att el finns där den behövs när den behövs är det fundamentalt att de styrmedel som tas fram skapar förutsättningar för både ny elproduktion samt efterfrågan vid rätt tillfälle. Uniper menar att det krävs policyknuffar i form av tydliga och långsiktiga hållbara styrmedel som har förmåga att skapa de förutsättningar marknaden behöver för att stå på egna ben. Det är då viktigt att det långsiktiga elbehovet tillåts vara utgångspunkten och att styrmedlen måste vara så teknikneutrala och marknadsfokuserade som möjligt.

Vidare bör styrmedlen utformas varsamt så att de inte bara banar väg för och undanröjer hinder för utbyggnad av ny elproduktion utan även säkerställer att

existerande anläggningar kan drivas så länge som möjligt. Naturligtvis är det samtidigt avgörande att styrmedel också utformas för att stimulera efterfrågan.

För att öka elsystemets leveranssäkerhet och robusthet behövs långsiktiga planeringsförutsättningar. Samtliga kraftslag och flexibla resurser måste få marknadsmässig ersättning för de nyttor de bidrar med, men även betala för störningar som de åsamkar elsystemet.

Elmarknadsutredningen har enligt Uniper gjort en gedigen analys och har lämnat flera intressanta förslag men Uniper menar att vi behöver gå längre och även titta på andra lösningar. Uniper välkomnar exempelvis Elmarknadsutredningens förslag att införa ekonomisk ersättning till anläggningsägare som levererar mekanisk rotationsenergi under perioder då snabb frekvensreserv (FFR) aktiveras. Uniper vill däremot understryka att de förmågor som dessa anläggningar bidrar med är fundamentala för ett robust och störningståligt elsystem. Ekonomisk ersättning till anläggningsägare som levererar mekanisk rotationsenergi bör därför inte begränsas till att utgå under perioder då snabb frekvensreserv (FFR) aktiveras.

Utredningen konstaterar att ansvaret för beredskapsåtgärder kopplat till elförsörjningen är fördelat på många aktörer. Den nuvarande uppdelningen mellan EU-regler och svensk elberedskapslag skapar oklarheter, vilket försvårar samordning och planering. För att möta framtidens elsystem med högre elförbrukning och decentraliserad produktion krävs strategisk planering och rätt dimensionerade resurser. Uniper välkomnar mot denna bakgrund utredningens förslag om en ny utredning som tydliggör ansvarsförhållandena.

Utredningen föreslår vidare att regelverk, ansvarsfördelning och ersättningsmodeller kopplat till ö-drift, dödstart och återuppbyggnad av elsystemet bör ses över och stärkas. Hur en sådan ersättningsmodell ska finansieras bör särskilt utredas. För att möta framtidens elsystem med högre elförbrukning och decentraliserad produktion krävs strategisk planering och rätt dimensionerade resurser.

Uniper menar att de ansvariga myndigheterna bör ta utredningens förslag gällande den finansiella elmarknaden vidare och då särskilt beakta både de marknadsförändringar som skett och de strukturella fysiska förändringar som kraftsystemet genomgått de senaste åren. Myndigheterna bör ta större hänsyn till hur de förändringarna påverkar de finansiella marknaderna innan de tar beslut om ytterligare åtgärder. I detta sammanhang är utredningens förslag om samarbete mellan myndigheter och branschen i likviditetsfrågor och utredningens förslag att Svenska kraftnät tillsvidare bör fortsätta med auktionering av prisområdeskontrakt (EPAD) välkomna. Uniper menar däremot liksom många andra att EPAD-auktionerna bör vidareutvecklas och utökas med syfte att öka likviditeten. Uniper tillstyrker även utredningens förslag om att införa en beredskap för statliga kreditgarantier i krissituationer samt förslaget om samarbete mellan myndigheter och branschen i likviditetsfrågor.

Avslutningsvis vill Uniper kommentera utredningens slutsats att det kan vara motiverat att införa dubbelriktade differenskontrakt för havsbaserad vindkraft för att möjliggöra investeringar i nya projekt. I likhet med utredningen vill vi understryka att ett sådant verktyg kan, beroende på utformning, i det här sammanhanget vara ett kompletterande verktyg för att stärka statens roll i samordningen av nätplanering, elproduktion och samhällsintressen generellt. Det här är i högsta grad också aktuellt för de investeringar i drifttidsförlängningar av befintlig kärnkraft som kommer vara nödvändiga för att nå planeringsmålet utan att också behöva ersätta befintliga kärnkraftsreaktorer med ny kärnkraft. Uniper menar att det finns starka skäl att säkerställa att det nyligen införda statliga stödet för ny kärnkraft inte undantränger investeringar i drifttidsförlängningar av befintlig kärnkraft och investeringar i andra kraftslag. Samtidigt bör analyseras om det är motiverat att införa någon form av styrmedel som möjliggör och undanröjer hinder

för investeringar i drifttidsförlängning av befintlig respektive utbyggnad av ny elproduktion.

Men det är effektiv konkurrens som gör företag långsiktigt konkurrenskraftiga och inte subventioner, även om sådana stöd under vissa omständigheter kan vara nödvändiga. På en marknad riskerar dessutom förväntan på olika stöd och styrmedel som inte bemöts av noggrann politisk analys leda till ökad osäkerhet och förseningar både gällande efterfrågeutvecklingen men även utbyggnad av ny elproduktion. Precis som utredningen konstaterar bör därför ett sådant styrmedel föregås av ytterligare analys och noggranna överväganden. Det menar Uniper gäller oavsett om det är riktat till havsbaserad vindkraft eller något annat.

Vänliga hälsningar,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Johan Svenningsson', with a long horizontal stroke extending to the right.

Johan Svenningsson
VD Sydkraft AB